

СЭКП-НИН ТӨП КОМИТЕДИНИН ПЛЕНУМУ

(Түгүлү)

аштайгы чарчык чылым планын хуураа, июнь 23-те, күт-сеткен.

Эш Ефремовтун демдегелени бо-
за, чеди чыл дүгүзүндө областын
уагыттуулугуна шынар тааза-биле ба-
за-ла уагыт эскерилешкенин болур.
Ам бүдүрүп үндүрүп турар машина-
ларын, станоктарын, херекселдер-
ниң барык шунтузу чаа, техника
тааза-биле улам сайыраргай бол-
гаш камнаалыгы хевирлер-биле со-
луттунар.

Чеди чылдың сорулгаларын че-
дишкенин шунтирээр дөш об-
ластын уагыттуулугуна ажылдачыла-
ры бүдүрүлгенин техниктиң аде де-
ришкенин боттандырып турар. 220
ажыг автоматтыг болгаш чартык
автоматтыг шунтуларын, механи-
заатташтырган шунтуурулгалыг
1100 шунтуларын шунтирээр ки-
рери, автоматтыг, чартык авто-
маттыг болгаш оон-даа эске бедик бү-
дүрүчүгү 18 муң кезек дерилгелер-
ни тургузары, металл дөсөригин,
дартаналга-тапталгыч болгаш
шунтуларын 12 муң кезек дерил-
гелерин чартыгы айттырган. Бо-
таза-биле баштайгы башылар кыл-
дыган бооп турар.

Бүдүрүлгенин механизастаары-
н болгаш автоматчыларын айттыр-
гаш шунтирээр дөш областын
бүдүрүлгелерин айттырарын, ин-
женер-техниктиң ажылда-
чыларын кайы хире идеялыг
эжелешкенин үндүрүп турарын чы-
гайдык алаан хей чыккыларын эш
Ефремов кирип чутулаан. Улам
мийизги техниктиң депшилегенин со-
рулгаларын боттандырып чүрө-
көшкөттөргө чыгырып турар эр-
тем-шынчалга организастаарынын
болгаш төдөлөө институттарының
болгаш харыскалган бедик-
лери, азырын уагыт ажал-агыл Чөв-
узелдер-биле болгаш уагыттуулугу
практиктиң ажылдачылары-биле
улам сырый харыскалгылары эр-
тем чутуза деп ол онзалат дем-
деген.

Бодунун чутуаанын түндөк
көзөң эш Ефремов химия уагыттуулугу
хөгжүлгөсүн айттырарына хол-
баштырган.

Харьковтун экономикалык району
машина туудушкунуна уагыт ту-
периң берген. Уагыт ажал-агыл че-
гууларын дартызы Н. А. Соболев
уагыттуулугу болгаш уагыт ажал-агыл
нөдө-даа адырларынга техник-
тиң депшилегенин дүгүлгөсүн төлөдө
Харьковтун машина туудушкуну-
нун чүгү кылган турарын чуту-
лаан. Чыжок кылдыр эш Соболев
автоматтыг контролду болгаш метал-
лургия, даг, химия уагыттуулугу че-
регээр таарыштырылган апаре-
тураларын белеткен үндүрүп турар
контроль-хемчээк приборларын
саволу алаан. Заводтун үндүрүп
турар приборлары электрониканы,
механикалык болгаш реактивни
инженерлерин ажалдаарына үндө-
шкөшкөш берген. Мартен суутура-
дынык болгаш башыларын чө-
гууларын автомат-биле өлбөрү-
шкөшкөш ажалдан кылганган

Индияда туугутун турар
машина заводунун алды муртун
Индия дерилер-биле хуураа
Харьковтун электротехника
машина суутуларын өлбө-
лөш ажалы бурун автомат-
тыг, прокат стандаларын бол-
гаш уагыттуулугу экскаваторларын
башкарылган автоматчыларын
хандырып турар алектин дерилгенин
бүдүрүп үндүрүп турар.

Аар уагыттуулугу автоматчылыкта
херекселдерин бүдүрүлгенин
уагыт ажал-агыл чөгууларын көр-
дүлгөсүн 6 катал көзүлгөсүн чеди чыл
дүгүзүндө өсөт, а хуураа бетинде
— 5 чыл иштинде күсөткенин деп
эш Соболев дынайткан.

Шуткула чөгууларын шалда тура
чапчыл апарган хожуушкынын
ажыг өртөр төлөдө уагыт ажал-агыл
чөгууларын бүдүрүлгелерин механизастаары
болгаш шунтуларын депшилегенин хевирлерин
бүдүрүп үндүрүп турар тааза-биле
өсөт хей чыккыларын ажалдан
кылган болгаш боттандырып турар
деп Соболев улажылап чутулаан.

Харьковтун трактор заводунун шой
булун шуткуру чегиле бичи бол-
гаш ортука шуткуларын ажалда-
рынын автоматчылыгын шунтуу
ССР-де ажалдаа бир-ле дугаар
бооп кирген, ол чорук күш-ажыл-
дын бүдүрүлгөсүн ол уагастаа
ийден ажал катал улажылар ар-
ганы берген.

Чад техниканы чөдүшкенин
нептерлер сорулга-биле механизаста-
ташкын болгаш автоматчылыкта
херекселдерин белеткенин, дерил-
гелерин чартыгыларын болгаш се-
птеринин база дугулаа машинала-
рын тургузарынын бүгү материалла-
ры болгаш түтүлгөсүн кылгыларын
кол продукция үндүрүлгенин мате-
риал-техниктиң хандырылган-
биле дөңгө уагыт ажал-агыл чөгу-
ларын чыгыларын бууар
үндүрүп берип турар чөгуу деп эш
Соболев санап турар. Механизаста-
ташкын болгаш автоматчылыкта
херекселдерин база дерилгелер чээр-
гаш

тырла херекселер чыгыс аай бедик-
лери белеткөөр тааза-биле чы-
гайдыгынын бүдүрүлгелерин чөгуу
күчү-шынчалын улажыларын база
көргө чөгуу.

Чеди чыл планының онзалгаларын
дүргөн күсөдиринче улажган
чугула инициативаны чөккө чаа
Владимир областын ажалчы чонна-
ры кылган. Ол эжелешкенин
ужур-дугаанын дугайын СЭКП-ниң
Владимир обкомунун бирги секретари
Н. И. Гришин чутулаан. Оон
онзалат демдегелени бола, СЭКП
ТБ-ның чүгүлүг деп көргөн хемчө-
лөрин болгаш хей-хэй заводтарын
база фабрикаларын немей кирген
саваларын боттандырып экскава-
торлар, мотоциклдер, хөвөн-саазын
болгаш лон-хөндир бүдүртүп пөстөр
тааза-биле нинти продукция хем-
чөгууларын-даа, эң чугула кылгылар-
нын-даа тааза-биле 1965 чылга
планнаштырган бүдүрүлгелер дөңгө
ийи чыл мурнап, азы 1963 чылга
чедип алыр арганы обласка бөөр
деп ол онзалат демдегелен. Чеди чыл
онзалгаларын ажал кайы-даа мил-
лиард рубльдин ажал-бүрү продук-
циясын бүдүрүп турар.

Оратовтун оон ийди демдегелени
бола, чөдүрүн чартыгы дерил-
гелерин чыгыларын калыптарын тур-
гаш, бүдүрүлгенин күчү-шынчалын
улажтырып чорук ол хире күчү-
шынчалын чаа бүдүрүлгелерин
туудурун негеттир ажал-хөргө-
лөдөн 500—600 миллион рубль
эжелешти чыгылар арганы бөөр.

Трактор, химия болгаш «Автопри-
ор» заводтарын инициатива-
биле бүдүрүлгенин нинти курла-
выларын хей-шынти көргөдөн
бүгү-ле чөдүрлө чоруп турар деп
эш Гришин чутулаан. Бир эвес
эрткен чылым областын бүдүрүлгелерин
32 муң хире сайырар-
гайдыгынын саваларын кирген тур-
ган бола, бо чылдын ийи айлары-
нын дүгүзүндө хей-шынти көргө-
дөн чоруту турганынын үжөмдө
97 миллион рубль хире камнаалын
берип шыдаар 41 муң савалар а-
жылган.

Владимир областын бүдүрүлгелерин
дерилгелерин чартыгы-
биле болгаш автоматчылыгы-биле
холбашкан хей-хэй айттырар
шунтиреленин аргын турар
деп оратор айткан. Оон савал ту-
рары бола, чыгыс аай бедик-
лери болгаш дерилгелер чөдүрлө ажал-
дан кылгыс база оларын төңтү-
түгөн бүдүрүлгелерин организаста-
аары эржежөк чутула.

Чугузын дооспушаан, эш Гри-
шиниң демдегелени бола, СЭКП-ниң
Төп Комитетинин бо Пленуму пар-
тияның XXI съездинин шунтир-
ленин хуураа бетинде күсөдир
жөш бүгү уагыттуулугу шынчыл-
нын улам ийди калдырунга кай-
гамчыгыг уагыт ролду ойлаар.

Ташкенттин уагыт ажал-агыл
чөгууларын дартызы И. Игамбер-
дыевтин дынайткан бола, сөзүгү
ийи чыл дүгүзүндө бүдүрүлгелер
дерилгелерин организаста-
аары эжелеп, дерилгелер улам
ажыктыг кылдыр ажалдаштынып
турар. Эжелеп каш төрөдөшкөсү
бүдүрүлгелерин каткан. Эжелеш
башкарылган структура тургу-
зуу алаан бүдүрүлгөсүн.

1957—1958 чылдары нинти
продукция бүдүрүлгенин планы
хуураа мурнула күсөткенин,
күш-ажылдын бүдүрүлгөсүн, бедик-
лери болгаш продукциянын бө-
гүлгөсүн чөдүрлөшкөн онзалгаларын
ажыг күсөткенин. Бүдүрүлгенин
өзүлгөсүн темпирин чыгыларын
чөккө өзүп турар. 1959 чылга өң-
түгү металлургия, машина туудуш-
куну болгаш металл бөдөшкөш-
галы, химия уагыттуулугу болгаш тууду-
материалдар уагыттуулугу ооң бедик
техникалыг хөгжүп турар.

Хөвөн ажалын механизастаары-
нын дугайын чутулаан эш Игам-
бердыевтин демдегелени бола,
1959—1962 чылдары уагыт ажал-
агыл чөгууларын хөвөн өстүрүп
бөдөшкөшкөш бүгү чорутулаарын
механизастаа болур арганы
бөөр дөртөн ажал чаа машиналарын
конструкцияларын тургузар
ужурут. Ирганияда ажалдарын
механизастаа болгаш хөвөн шал-
дери планнан хөмчөөр машиналарын
13 чаа хевирлерин база бүдүрүп
үндүрүп айттыган.

Ташкенттин экономикалык райо-
нуун бүдүрүлгелерин чеди чыл
чылдын дүгүзүндө шунтуурулгалыг
400 ажал шунтуларын тургу-
зары, ийи муң ажал кезек тусай-
гыттыгын дерилгелер шунтирээр
кирери, комплексилг өзү-биле ме-
ханизастааткан 50 чөдүрлө бол-
гаш комплексилг өзү-биле ме-
ханизастааткан болгаш автоматчы-
тыгын 13 бүдүрүлгелерин орг-
анизастаары көрдүгөн.

Бо чылын автоматтыг башкарыл-
ган ийи хөвөн саволу шынчыл-
ныр, а чеди чыл дүгүзүндө бүгү-
ле хөвөн арылаар заводдарга техно-
логтуг чорутулаар автоматчы-
тыгын турар.

Эш Игамбердыев алырарын төп
институттарынын уагыт ажал-агыл
чөгууларын-биле улам сырый хары-
скалгы турарын санапкан. Бү-
дүрүлгелер чаа машиналарын тургу-

зуу турла технологтуг институттар-
дан заводдарга өң-не мержежилит
тусай эртемчилерин чорутуу тур-
га чөгуу. Трактор болгаш кезе-
ажыл-агыл машина туудушкуну эр-
тем-шынчалын институтуна салып
филлиалы Ташкентте организастаар
дугайында айттыгын чутулаашын
көөрүп оратор эржежөк чутула деп
санап турар.

Автоматка болгаш контроль-хем-
чөкчү херекселдерин бүдүрүлгенин
көдүлгелерин хемчеглерин ССР-
ниң Курлавын ажалдан кылган
дээр дугайында саналды Ташкент-
ниң уагыт ажал-агыл Чөгууларын
дартызы кирген.

Ташкенттин уагыт ажал-агыл чө-
гууларын бүдүрүлгелерин чөдүрлөшкөн
коллективтерин бүдүрүлгенин дөң-
лөш тааза-биле чеди чыл онзал-
галын хуураа бетинде—1964 чылга
күсөдирин хөдөшкөн деп эш Игам-
бердыев демдеген.

Украинаның КП ТК секретари
В. В. Шербицкий сөс берген. Оон
чутулаан бола, Украинаның бү-
дүрүлгелерин болгаш туудуларын
деди чылдын хуураа бетинде күсө-
дирин дөш бөзүлгө-ла бүгү уагыт-
туу шынчылгынын калыбарган.

Республикага өрткөн чылдын
дүгүзүндө болгаш бо чылдын
бирги катарында 940 шунтула-
дыг, автоматтыг болгаш чартык ав-
томаттыг шунтулар ажалды кирген,
чаа машиналарын, приборларын
болгаш механизастаарын 250 кире хевир-
лери тургузган. Ийди-даа
техниктиң депшилегенин дүгөдөдир
төлөдө технологтуг чорутулаарын
комплексилг өзү-биле автоматчыла-
ры болгаш механизастаарын эң дүр-
гөн боттандырып, машина ту-
удушкунуна болгаш прибор ту-
удушкунуна техниктиң депшилегенин
бедиринче эң чугула кичөөткөш
салып херек деп оратор айткан.

Мызаарга республиканың чамдык
экономикалык райондарын бүдүрүл-
гелериниң техника-экономикалык ча-
выс көргүзүлгөсүн эржежөөр ма-
шиналарын болгаш дерилгелерин ам-
даа эжелеш өсөт үндүрүп, сайырар-
гайдыгынын чаа мапнааларын
оошум шынчылгы ап турар деп ол
демдеген.

Механизастаашкын болгаш авто-
матчылыкта тааза-биле ажалдарын
нөдө оожук чорутуу турары
малыгын специализастаашкын
компакс чорутуу турары-биле,
машиналарын үжөөс сарылдыг үн-
дүрүлгөсүн уагыттуулугуна
бедик таймалыгынын деп чүбөн
айтыш, эш Шербицкийниң ды-
найткан бола, Украинда артык
көсөктөр болгаш херекселдерин
шунтулашын, тапталышын, холла-
шканын бүдүрүлгелерин специализаста-
аарын хемчеглери чорутуу турар.

Хөмүр даш уагыттуулугу хөгжү-
лгөсүн айттырарына оон ийди
дошпап чутулаан, оратор сөзүгү
чыгыларын дүгүзүндө хөмүр даш
тыгыжынын депшилегенин аргала-
ры негеттерин, шахтерларын мур-
накы техника-биле чөсөткөөр та-
лазы-биле ажал чыгып чорутуулан
деп демдеген. Ийди-даа, ажал-
агылдын ол алырны күш-ажылдын
бүдүрүлгөсүн ам-даа чыгыс деп ол
чутулаан. Ол чорук, хамкыгын
мурнула, бүдүрүлгелер чорутула-
рынын комплексилг механизастааш-
кынын болгаш автоматчылашкы-
нын чөдүрлөшкөн хамкыгынын тур-
ар. Ол чорук өки машиналарын
эжелешкөн ажалдыг болурун куу-
лаш турар. Ийчанган ам өл-шыл-
дыг шахтарлар кичөөткөөр тургу-
зуу турар чорук чөккө хөмүр даш
тыгарын хандырып дөң, кылдыг арг-
гатарын конструкторларын тургу-
зарынче онза кичөөткөш савалын
турар.

Эш Шербицкийниң оон ийди де-
мдегелени бола, кара металлургия-
нын заводдарында бүдүрүлгелер
дугуларын механизастаа база авто-
матчынын турары ам-даа чөсөт.
Домна суутуларын бойус тазы бол-
гаш килорло-биле ажалдар кылдыр
шынчалды, өртү домна суутуларын
чартыг конструкторлар тааза-
биле улам ийди ажалдарын эр-
жежөк чутулашын ол онзалат дем-
деген.

Ростовтун уагыт ажал-агыл чөгу-
ларын дартызы П. И. Аброскинниң
чутулаан бола, хей кезеэ өң-не
депшилегенин технологтуг чоруту-
лаарын херекселер болгаш бүдү-
рүлгенин хей-бөдөшкөш автоматчыла-
ры чыгыларын бийлады тургузуу
турар специализастаашкын айт-
тырарына хамкыгынын.

Специализастаашкын ажал-
гыг чорутуу эш Аброскин Ростовтун
болгаш Талароттун эң уагыт ком-
пакс заводдарын чыккөткөсү
кордынып чыгыларын сайыраргай-
дыгынын тараа комбайнларын бү-
дүрүлгелерин шынчылгы-биле хол-
баштыр уагыт ажал-агыл чөгууларын
«Россельмаш» — тараа бастырык-
чыларын болгаш савал хөмчөөткө-
лери бүдүрүп, а Талароттун заво-
дунга — шынчылгы кезеэ кыл-
дыг дартызы. Ийди специализаста-
ашкынын түнелгөсүн комбайн-
ларын сарылдыг бүдүрүлгөсүнүн
хуураа ажал кылдырган, чаа

техника дыма уагыт хемчөөл-биле
ажылдаштыган, чеди чыл онзал-
галары-биле дугуу комбайнларын
үндүрүн хандырып турар күчү-
шылдаар тургустунган.

Эш Аброскин оон ийди, станок
туудушкуну, шунтуушкуну, тууду-
материалдар бүдүрүлгелерин специализаста-
аар тааза-биле ажалдын дугайын
чутулаан. Эрткен чылдын
дүгүзүндө болгаш бо чылдын баш-
тайгы чартында шунтуурулгалыг
70, автоматтыг 3 шунтулар тургу-
сунган, 1000 ажал кезек дерилгелер
чартыгын, хөмүр даш уагыттуулугу
нөдө 50 установкаарын авто-
матчытыгын деп ол чутулаан.

Мурнакы технологиянын шынчыл-
гыг кирип турла болулаан алаан
каш чөсөткөсүн оон-биле казы ай-
тышкан, оратор капитал туудулаарга
тускайлаан ажал-хөргөткөш 5 хуу-
зу кирсин автоматчылыгын болгаш
механизастаашкын хөгжүлгөсүн
ажылаар арганы уагыт ажал-агыл
чөгууларынга тышсыр, автоматчы-
лыкта херекселдер болгаш дерилгелер
чартыгын чыгыс ажалдаштыган
бедирлерин бүдүрүп тааза-биле
механизастаашкын уагыт бүдүрүлгелерин
тургузарын баш ууур
көөр дугайын РСФСР-ниң Курла-
вында, дартыг болга чөгуу деп савал
кирген.

Эрткен хуураа эш Аброскинниң
чутулаанын соонда доозулан.

СЭКП ТБ-нын Пленумунун июнь
25-тиң кезеэки хуураалыга илет-
келерин чутулаашкыны тургустунган.
Партиянын Түп обкомунун бирги
секретари А. И. Хворостухин бо-
лун чутулаанын алаан кезеэни
химия уагыттуулугу хөгжүлгөсүн
айтырарын чутулаан.

Сталингорскиниң химия комби-
надынын коллективинин иници-
атива-биле областын химиктерин,
туудуларын болгаш машина тууду-
лаарын химия бүдүрүлгелерин кал-
барынын болгаш чартыг тургу-
зарын дүгүлгөсүн дугайында са-
наалыг ажалдан кылганар. Эрткен
дерилгелерин солуп чартыгын
ам үдө боттандырып турар.

Уагыт химияны тургузар тааза-
биле областын ажалыг чоннарынын
социалистиг хуураалгелерин амды-
ралга боттанып турар деп эш Хво-
ростухин айткан. Химия уагыт-
туулугу бүдүрүлгелеринде тууг-
монж ажалдарын планын бөдөш
дүгүзүндө 105 хуу күсөткенин.

Бүдүрүлгени сайыраргайдыгын
айтырарын оратор чутулаан, обла-
стын химиктерин мурнула ам-
тус-түс чөк-автоматтарын тургу-
зынган завод-автоматтарын тургу-
зарынче шынчыл сорулга савалын
турар. Ол сорулга-биле химия бү-
дүрүлгелеринде электрон машиналарын
ажылган турар. Чижээ, Ефремовск
заводтун бүгү ажалдарын автомат-
тыг башкарылган чөккө чылдары
шынчалды, Сталингорскиниң химия
комбиналында болгаш өске-даа бү-
дүрүлгелерин бүдүрүлгелер-авто-
маттыг тургустунуп калыр.

Автоматчылыгын чыгыс аай
төдөлөшкөш тургузар үе келген
деп эш Хворостухин санап турар.
Ажалдын калыг-бөдөшкөш чорутула-
рын чүгөс контролдуар өсөт, а хар-
ны база оон шынар тааза-ын ко-
нтролдуар приборларын тургузарын
че онза кичөөткөш салыр херек. Оон
савалы-биле алырга, химия таа-
зы-биле күрүнө комитетин бүдүрүл-
генин автоматчылар болгаш комплексил-
гелер механизастаашкын тааза-биле
хуураа солчүшкуну уагыт ажал-
агыл чөгууларын арганын орг-
анизастаар ужурут.

СЭКП Төп Комитетинин Пленуму-
га белеткен-биле холбаштыр күш-
ажылды уагыт көдүрүлгөсүнүн дугайында
Белорусиянын уагыт ажал-
агыл чөгууларын дартызы А. М. Та-
расов чутулаан. Белорусиянын бү-
дүрүлгелерин коллективтерин өсө-
дө экономикалык райондарын эжелеш-
кенин дөңгөш, бүдүрүлгелер дөң-
лөш тааза-биле чеди чылдын
онзалгалын алаан чылга күсөдир
хуураалын алаанар.

Белорусиянын уагыттуулугу чартык
чыл планын июнь 23-те күсөткөн.
Эрткен чылдын ол-да үзө-биле де-
нөрттөш 12 хуу хуу продукциянын кы-
лыш үндүргөн, сөзүгү үдө күш-
ажылдын бүдүрүлгөсүн 7 хуу өсөт.
Ийди-даа иштин курлавыр-
ларын, бүдүрүлгелерин республи-
када ам-даа чөсөт ажалды, ме-
ханизастаашкын болгаш автоматчы-
лашкынын чөсөктөрүн кошок негет-
терин турар.

Бүдүрүлгени специализастаары-
нын чутулаан Беларусиянын уагыт
ажыл-агыл чөгууларын дартызы бо-
лук чутулашкы айткан. Дуу-
зал болгаш транспорт ажалдарын
механизастаарын база автоматчы-
ларын эржежөк чутулашкын дугайын
ол чутулаан.

Белорусия Республиканын ажал-
чы чоннарын бистин социалистиг
уагыттуулугун дыма уагыт курла-
выларын болдуураа арганы-биле
өң ажалдар төлөдө, боттары-
ны күштерин болгаш энергиянын
хайыраалаа деп эш Тарасов чуту-
лаан.

Ийди — ВИСПО-тин дартызы
В. В. Гришин. Бүдүрүлгелерин иш-

тиги курлавырларын ажалдаар та-
лазы-биле бүгү уагыт чыгыс ды-
ка калырын, уагыттуу инициатива-
зынын күчүгү чаа чыгыс көдүр-
үлгөн. Чеди чылдын планын бол-
гаш 1959 чылдын дартыгын
хуураа бетинде күсөдир дөш чар-
ныгын улам дөңгөшкөш-биле кал-
барыныче сөсөт профессорлери
күжөшкенин улажыларын турар.

Техниктиң депшилегенин дөш хемчө-
лөш ажалды-техниктиң ажал-
дакчылар чугула ролду болуп
турар. Чеди чылдын фондустун
чартыгын чыгыларын негеттерке-
линин камнаштыган 11 миллиард
рубльди бо чылын, а чеди чылдын
дүгүзүндө 80—100 миллиард рубль-
ди кирер хуураалгелер чартыгын
лаа болгаш чөгууларын алаан.
800 муң ажал инженерлерин, тех-
никтерин болгаш өртөн ажалдашкы-
ларын калыптырып турар өртөн-
техниктиң нинтилер боттарынын
ажыл-чорудулаанын алаан идея-
жыткан.

Оон-биле кады бо бүгү ажалда
ам-даа биче өсөт чөсөткөш бар деп
оратор айткан. Профессилер ор-
ганизацалары чартыкчыларын са-
нааларын бүдүрүлгелер негеттер
дугайында чөгуу кичөөткөш чам-
дык салдып, а ССР-ниң Минис-
трлер Чөгууларын чанымла чөгу-
алгалар болгаш ажалдашкылар хө-
ргөш тааза-биле Комитет бо
ажылды база кошок чорудуу тур-
ар. Чөгууларын болгаш чартык-
чы санааларын чөгуу өңдө көр-
үп болгаш бүдүрүлгелер ажалдарын
дөш күрүнө алаан чөдүрлөшкөн
болгаш ажал-агыл органиаларын ха-
рыскалган бедикер эржежөк чуту-
ла.

Бүдүрүлгелерин төдөлөшкөш бол-
гаш чаа дерилгелерин тургузарга
күш-ажылдын камнаалынын айт-
тырарын кичөөткөш күшөдир-
лери негеттиг турар. Конструктор-
лар бөдөшкөш болгаш өртөн-шынчал-
дыг институттары техниканын чаа
хевирлерин чөгуулап тургаш, ажал-
дыг турарга күш-ажылдын шунту
айлыг чөк болур чөгуу хандырып
эржежөк чутула деп Гришин чуту-
лаан.

Бүдүрүлгени улам ийди көдүр-
ленин, бүдүрүлгелер чорудулаарын
автоматчыларын болгаш механиз-
астаарын, химия болгаш чыгыс
уагыттуулугу хөгжүлгөсүн сорулга-

Коммунисттик ёзу-биле ажылдаар, чурттары болгаш өөренир!

ААС-КЕЖИКТИГ АНЫЯКТАРНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Бөгүн, совет аныяктарының байыралы. Бистин аас-кежиктиг салгалыларының хүнүн чыл бүрү ийиниң сөөлү өскөсөөсүнө ээртир турары СССР-ниң Дөдү Советиниң Президиумунуң 1958 чылдың февраль 7-де Чарлы-биле чуртуттуган.

Төрөн чуртувустун бүтү делгемнеринде ээи биле бир дөкөй област комсомолчулары болгаш аныяктары чалың нарынның, өөрүшкүн болгаш чоргааралың байыралы күш-ажылчы улуг чедикшилерниг улукун турар. Бистин үнени аныяк өскөн бүрүзүңүз сагыш селкини коммунисттик ёзу-биле ажылдаар, чурттар болгаш өөренир күлүл улам-на хайыктарган.

Коммунисттик күш-ажыл бригадалың алың чедип алдырыңа област аныяктарының 88 коллективтери турар, мыда бүдүрүлгө, транспорт, тууг черлериниң, СТС болгаш совхозтарның аныяк дьах хой ажылчылары, колхозчу аныяктар жаржин турар. «УТКА»-ның 25 чылы совхозтун Иштин-Хем сүт-бараан фермасының саанчыларының, област типографиясының партакчылар бригадалыңы, Кызылдың автобус транспортуң коллективтери коммунисттик күш-ажыл бригадалыңың белик алың чедип алганын.

Иштин-Хем фермасының Б. Далага удуртуган бригадалың совет аныяктарының хүнүн күш-ажылчы бедик көргүзүлгө дөмөсөп турар. Чижээ, А. Сат бөгүндэ быжык-лаан ийек бүрүзүңүз июнь 1-ге чедир 850 кг, а Е. Ярусова 899 кг сүтү саткан. А. Бандан, А. Свинина, А. Дамбажык оон база тудак чөк көргүзүлгөдү. Бригада дымтанмаганын шын организастап, чуртталганын кулугурамы дөм демниг ажылдап турар. Оң кижигинери чедип чылдың төңтүгө чедир шунту ортумаккан күдү өсө билгил чедип алдырыңа бүдүрүлгө.

СЭБП-ниң XXI съездиниң төөгүлүг шийтилеринге сорук кирген совет аныяктар коммунисттик күш-ажыл бригадалыңың алың чедип алдырыңа патриотчу көдүрүшкүнүг бүтү черлерге калбартып турар. Тыяның комсомолчулары болгаш аныяктар чуртлаа эл бүдүрүрү улам көвдөдир сорулга-биле 4 муң ажыг хаваннары, 10 муң хире тоолаларың боттарың күжү-биле өстүрүп секирткен, күрүңге кирипирин шийтирээң. Олардың сөзү ажал-херекте боттарың турар. Бил-Хемин аныяктары ам белен 8,5 тонна элти дужаган, 20 муң ажыг куштарың амырап өстүрүп турар.

Коммунисттик ийитилелдиң туртуушкунун калбартып турар амыр үдө совет аныяктарың киришпей турары бисте ийитиле ажыл участыг чөк. Олар амыдыралың, кулугурамың бүтү алыралыңа мурунакчы үлгериниң чакчыларын улам-на калбартып турар.

Комсомолдун шөфө алганы үнелиг кулугура-кууруу эстүрүрүңдү эволюция област колхозтарында болгаш совхозтарында гектардан 300 центнерден күдү өсөс поган массаны алдырыңа бүдүрүлгө ажылдап турар. Бил-Хем районун

аныяктары бо чылын кукурузаны 780 ажыг гектарга олурткан, амыр үнүжү дьах эки. Каа-Хем, Чаа-Хал, Таңды районнара байдала багай өвөс.

Ленинчи комсомолдун бүтү ажыл-чорудулганы коммунисттик туртуушкун дөм чонун ийити демиселинге холбошкан, совет аныяктарың патриотчу күш-ажылчы, үнелик эгелдешкинерин улам калбартып турар. Аянгалыңа «Комсомол 30 чылы» колхозтун комсомол-аныяктар бригадалыңың механизатору М. Кертик-оол, Бай-Тайгаз «Найрал» колхозтун саанчысы Ч. Хертек, Таңда СТС-тин токар-слесари Н. Андрюшенко мынша ажыл-ишче үлгөдүрүг, хой-ииякчи комсомолчуларың кайы-ды ажыл-иш участыктарыңа жүртүп болур.

Совет аныяктарың хүнүңе ут-куштур областың аныяктары кара металл буудуулары чымдылар сорулгазын чедипкиниң күстөкөн, херек кырында 601,5 тонна дужа-тынган. Татар АССР-ниң ажылчы чоннарының инициативасының дугайында СЭБП Төң Комитетиниң доктаалын Тыяның чону, аныяктарың бүрүн леткин, кара металл буудуулары чымдыларын улам калбартып турар. Ол мынша нон саарыңың шалычы айында 137 муң ажыг рубльдиң аны-бүрү литература-лары тараттыган. Хоорайлар болгаш сүтүрар чаагайжыларыңа комсомолчулар болгаш аныяктар база дөмөсөп киржиң турар.

СЭБП-ниң XXI съездиниң салгыны—бистин чуртла коммунисттик ийитилелдиң — улуг программаның чедипкиниң боттарыңа коммунисттик аныяктар бүдүрүлгө. Коммунисттик материал-техниктиг базаны туртууруңа, капиталисттик чурттар-биле тайбың экономика-чарышка бистин чурттуң тилгелери хандыларыңа чөөкү чеди чылдары улуг ажыл-херектерин кылып бүдүрүп ужуруг бис.

Чедип чылдың баштайгы чылында белен миллион-миллион тонна шөй болган каң оттуг чаа далай мынша куттуулу, химия үлгүлүг дүргө хөгжүп, муң-муң километр хоолаларда нефть чыгыштыр апган, эне чик үнелиг одала—газ бүтү таллаже шүүтүлүп турар. Демир оруктарың четкилеринде электро-воотар чигиртилгендер манжаның, далай болгаш океаннара улам-на күчүлүг чаа суднолар чарыжып турар. Ол бүтү болза, совет кижилерин, аныяк өскөннүң чалгыс элестилгил, мадырың күш-ажылчы илердиң, Коммунисттик партия-лың болгаш Совет чазан далайлар бистин улустун улам-на сырый катышканын херечилеп турар.

Бистин улуг бурунтуларыңың салгалыңың ажыл-херектериниң салгалыңың — совет аныяктары алар! Делегейге быжыг эл-тайбык-ның, демократиялың болгаш социализмниң тилгелерин чедипкиниң Совет Социалисттик Республикаларыңың Зиледе дегерелли! Коммунисттик туртуулары дөм демиселге совет улустун сорук киришкени болгаш удуртукчу күжү — Совет Социалисттик Коммунисттик партия-зыңа алар!

Улуг-Хемнин эрининде.

КОММУНИСТИК КҮШ-АЖЫЛДЫҢ БРИГАДАЗЫНЫҢ БЕДИК АДЫН ЧЕДИП АЛЫР ДЭЭШ

Чаа-Хал районун «Найрал» колхоз аныяктары 70 баш саар инектерин бөдөннөдө-не бо чылын 950 кг сүтү саар планын, а олар 1100 кг чедир саарын хүлэңгө. Июнь 10-га чедир инек санымың 514 кг сүтү саткан. Аныяк саанчылардан Каваз Чечек—685, Ооржа Саара—

740, Дамдык Чечек—750 кг сүтү инек санымың саап алган. Ферманың ажылдакчылары боттарың күжү-биле 750 тонна суген-иң мал чеминге белеткериң хүлэңгө. Комсомолчу Каваз Бичин 56 бызаларың каларып, эки семиртин турар.

Н. БЕГЗИ.

ШКОЛАЧЫ АНЫЯКТАРНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЫ

Күш-ажылга мыак болуру—школачы аныяктарың чутула херек апарган. Школада өөрдүлгө бүдүрүлгө амыдыралың-биле холбоштып чорудары мынша бо чылын ола күштөгөн.

Сүт-Хал районун Бора-Тайга ортук школаның өөреникчилериниң бүдүрүлгө-практика бригадалары эки ажылдап турар.—Школачылар чайгы үдө холхоз бүдүрүлгө-эңгө дьах-ла эки дуулажып турарлар-дыр ам—дөм чугааларыңа колхозчуларың аразыңа чо-раан кижиге болганчөк-ла дымнап каар.

Шыналыңа мындыг. Колхозтун хой кыргыдамыңа есеки «а» класстың өөреникчилери дуулашкан. Олар кам-ла хүн ийинде 8 муң ажыг хойну кыргышкан. Өөреникчилериниң аразында уругулар О. Вали, М. Копеек, С. Диевмаа, оолдар О. Белек-оол, Х. Удуг-оол, Б. Хо-валыг оларың кижиге бүрүзү хол хачымы-биле хүнде 12—18 хойларын кыргын турганнар. Олар оон мыңай кукуруза болгаш ногаалар та-

рылазыңа киришкен болгаш ол кулугурамың чайгы ажалгазын чорудуп турарлар.

Есеки «б» болгаш тоску класстар туугу бригадалыңа база школа септелгениңе ажылдап турар. Өрткөн чылын туттуңган школаңың хаванын трансформаторың баштайгы хүнеринде М. Овер, М. Кара болгаш Доржатаа олар оон эки киришкенер. Школа септелгениңе башкылар база киришкен өгөдөң.

Х. МОНГУШ.

АНЫЯКТАР—БИСТИҢ ЧОРГААРАЛЫВЫС

Чедипкиниң өөренилгэ аныяктарың ыры алаа Айынаандыр чангыланган. Аныяк өскөннүң Төрөн чуртуңа күш-ажылчы бедиктер, төрөн чуртуң каныг-даа далаалың күстөдүрүңгө оларын белени Коммунисттик партияның болгаш Совет чазак-тын улуг сагыш салымшыныңа бистин аныяктарыңың чаагай харызы о. Партияның болгаш чазак-тын аныяктар дугайында сагыш салымшыны хой талалыг. Оон илерешкинериниң бирөөсү болза, совет аныяктарың хүнү—бистин бөгүңү байырлыгыңың доктаалы тургуссаңы болур.

Совет аныяк өскөннүң чаагай чорру болгаш аас-кежини Коммунисттик партия-биле, социалисттик Төрөн чурт-биле тулуп харылдаалыг. Миллион-миллион аныяктарың кижиге бүрүзүңүг дугайында партия болгаш совет улус болуп, сагыш салып турар. Өөрдүлгө, ажылга канна-дым, көзү олурар аныяк хамаатымы олар калдыра уруу мынша хайра-лап, кичээлгелгил көрүп турар.

Аныяк өскөн дөм хоочун салгалчылар революстуг баррикадаларга, хамааты дайынын фронттарыңга тулуп, ханын төп, амы-тынын берип келген. Олар дөм баштайгы беш чыл планының үсүндө Магнитогорскың домнарың, Кузбасстың рудниктерин, Туруе-ст—Сибирь демир оругун, Балтий биле Аз далай каналың хоочун салгалчылар тулуп келген. Бистин бөгүңүг уругуларың, аныяктарыңа дортууп, эдилерге барып, школага өөренип турла, чаа-чаа заводтар, фабрикалар, электростанциялар туту-туп турар. Бистин аныяктарыңа өөренип, коммунизм туртуушкуну-ны болур дөм белеткенип турла, оларга октайгыс келер үдөгү орукту ажылдап бөр дөм Чернин кылымал өөренилгелерин, октайгы ракетаның совет чурт салып үлдүр-

нун чөр бүрүзүңдө өөрүңүг ме-дөөлөр, коммунизм туртуушкунуңа чың-чаа тилгелериниң дугайында меделер кижиге бүрүзүңүг чуректерин сорук киригөн. Москва-ның болгаш Уралын, Донбасстың болгаш Сибириниң хой-хей үлгүлүг бүдүрүлгелериниң чартык чыл планын хуусаа бетинде күстөкөн-биле чөргөлтөп, Братскың ту-дугуларыңың Ангарагың тугаалып тилгелгел-биле чөргөлтөп бистин областың чурт үлгүлүгүң бүдү-рүлгелери база-ла чартык чыл пла-нын хуусаа бетинде, июнь 11-де күстөкөн. Красноярск крайны, Москва, Ленинград, Сталинград, Куйбышев, бистин Тыва область болгаш еске-даа областтарың кыды ажыл-ишчилериниң жүрүңгө дүк, сүт, өт, саларың чартык чыл планының күстөкөн-биле калы Эриң районун колхозчу-лары күрүңгө дүк салар талалы-биле чыл планын ыракта ажып күт-сөткөн. Олар ам немелде хүлээлгелер-ин улуг сорук киришкениң-биле ап турарлар. Бо тилгелгелериң чаалап алганыңың аразыңа хой-хей аныяктар база өрөс шудургу ажыл-даан деп чүвөн, олар күш-ажылчы чедипкинерин боттарыңың бай-ырдалыңың хүнүңе алар кылдыр, Төрөн чуртуңа белек болдурган деп чүвөн бис улуг өөрүшкү-биле билип турар бис.

Аныяктарың хүнүңүг бүдүзүң-де областың районнарыңа Кызыл хоорайга чайгы спартакнадага болгаш бот-тыныңың уран-түтүлү-гүлгө киржиң-биле келген аныяк ажылчылар, саанчылар, ку-курзачылар, башкылар, эдилер боттарыңың чедипкинериниң дугайында рапорттарың эскелгенер. Октайгыңың хүнү белиң Ону чаапал катырганың Херелерин кырымысче Хере чаа салып туу. Черивестин лагары-лаа

Чедипкиниң өөренилгэ аныяктарың ыры алаа Айынаандыр чангыланган.

Аныяк өскөннүң Төрөн чуртуңа күш-ажылчы бедиктер, төрөн чуртуң каныг-даа далаалың күстөдүрүңгө оларын белени Коммунисттик партияның болгаш Совет чазак-тын улуг сагыш салымшыныңа бистин аныяктарыңың чаагай харызы о. Партияның болгаш чазак-тын аныяктар дугайында сагыш салымшыны хой талалыг. Оон илерешкинериниң бирөөсү болза, совет аныяктарың хүнү—бистин бөгүңү байырлыгыңың доктаалы тургуссаңы болур.

Совет аныяк өскөннүң чаагай чорру болгаш аас-кежини Коммунисттик партия-биле, социалисттик Төрөн чурт-биле тулуп харылдаалыг. Миллион-миллион аныяктарың кижиге бүрүзүңүг дугайында партия болгаш совет улус болуп, сагыш салып турар. Өөрдүлгө, ажылга канна-дым, көзү олурар аныяк хамаатымы олар калдыра уруу мынша хайра-лап, кичээлгелгил көрүп турар.

Аныяк өскөн дөм хоочун салгалчылар революстуг баррикадаларга, хамааты дайынын фронттарыңга тулуп, ханын төп, амы-тынын берип келген. Олар дөм баштайгы беш чыл планының үсүндө Магнитогорскың домнарың, Кузбасстың рудниктерин, Туруе-ст—Сибирь демир оругун, Балтий биле Аз далай каналың хоочун салгалчылар тулуп келген. Бистин бөгүңүг уругуларың, аныяктарыңа дортууп, эдилерге барып, школага өөренип турла, чаа-чаа заводтар, фабрикалар, электростанциялар туту-туп турар. Бистин аныяктарыңа өөренип, коммунизм туртуушкуну-ны болур дөм белеткенип турла, оларга октайгыс келер үдөгү орукту ажылдап бөр дөм Чернин кылымал өөренилгелерин, октайгы ракетаның совет чурт салып үлдүр-

КОМСОМОЛДУҢ ПУТЕВКАЗЫ-БИЛЕ

Хову-Аксы комбинат бистин област тулутуңу тууг улуг бүдүрүлгелериниң бирөөсү. Амы үдө оон тулуу хүн бүтү калбарып турар. Инди ам чуртталга базаныңың, кайымы-даа чүс-чүс олуттуг уруг-лар садым болгаш асылын тулуу ту-рар. Автомашиналар гаражын, сеп-телге мастерсканың болгаш 2 муң киловатт-шак күштүг электростан-цияны кылып турар. Ол тулугула-ры коллектив бо чылын дөдөөр дөм хайымышкының ажылдап турар.

Хову-Аксы комбинаттың тулуу хуусаа бетинде дөдөөр дөм калбар-ган бүтү ажылчыларың демисе-лиңе бистер, аныяктар төлөтүг салымшынымыс кириштирер турар-бис. Бистин шуткутуржулар бригадалың 13 комсомолчулардан болгаш аныяктардан туртуустанган. Партияның XXI съездине белет-киниң хүнеринде бистин чурту-вустун үлгүлүг бүдүрүлгө болгаш туугу черлеринге коммунисттик күш-ажылчы бригадалың алдыр чедип алары дөм демисел өгөдөң биле, ол чаагай херекке бистер база киришкен өгөдөң бис.

Оон бөрү алдың үе өрткөн. Бо ара-мыда бистин бригадалыңың кижигинери багай өсөс көргүзүлгө чедип ал келген. Сөөлүгү түнелген алдыра майын бүдүрүлгө оналалы-ны 190 хуу хүстөткөң, а кийин-нүд планын СЭБП-ТК-ның Плени-умунун ажыттыганын хүнүн таарыштыр 130 хуу хүстөткөң.

Комбинатта ажылдап турар кижилерин хой кезин комсомолдун путевказы-биле келген аныяктар болур. Олар бистин улуг Төрөн

чуртувустун аны-бүтү бууду-рында келгенер.

Мен Украинадан келген мен 1956 чылда Кировград област Александриниң ортук ийитиле доксың, ай белен чет-иш чыгышы да комсомолдун путевказы-биле Ты-важе 115 кижиге чоруккан бис. Т-кай мергежил чөк болганын баштайгы үдө тулутуң аны-б-ажылдары кылып туралы. Оон ө-лүдө мен шуткутуржулар бри-дамыңа быжыктаан. Анда малы-комдуп, дөвүрү, алыңа дажы-турган, шуткутуржуң мергежи-лиңе өөрдүм. Ону чедип аларың-га бистин бригадалыңың Бера Кур-гын мынша мергежилдиң эл-мен-эе улуг дуузын көргүскөн.

Ам IV разрядтын шуткутур-жун апарган мен. Мээң өм ээи база-а бүдүрүлгө черинде авток-а ажылдап турар. Бистин өг-ө-айда ажыл төлөвиринге өртү-ле 2 муң ажыг рубльдиң ап-Бистер ийи өгөдөң, чаа б-тууду алган бис, бичин ө-уругулар садында турар. О-тардан келген, Хову-Аксыг-таамал ажылдары-биле чурт-т-ген аныяктар эзөөс өсөс.

Бистин бригадалыңың кижигинери эл-найырадың ажылдап-тарыңа дымтанар хүнерин, тур шактарың чөптүг ажылдап-тур. Илангы чаа киноларың ө-лөктивтиг көрүп турар бис. Чо-м-чаа «Бизиниң салым-чолу» деп ки-нону көргөш, М. Шолоховтуң өсө-д-даа чотгааларын чутгаалың ө-өр-үргөниңизааң. В. БАРАНОВА, шуткутуржу.

Чурукта: Хову-Аксы комбинаттың шуткутуржу бригадалыңың ажылдап турары. Фото В. Уколовтуу.

Бизиниң № 3 школазыңың 9-ку класкылары тыяның септелге механика заводунда ийи неделэ хуусаалыг бүдүрүлгө практикалың эрттир турарлар. Олар дуржула-лыг мастер, заводтун техниктиг хи-наалда калдының начальныг А. Власенковтун удуртулганы-биле то-варь станоктарыңа ээрин, бус-би-ле ажылдаар одала фланецтерин болгаш еске-даа чүтүлгелер боттары кылып турарлар.

Бирги ээлгеге практика эртти-рениңиң ийтинден өөреникчилер Шукин, Суховская, Таваа-Самбу-улар өкү түнелгил көргүскөн. Бизиниң В. Шукин 3-кү разрядтын ажылдарың хостуу-биле күстөкөн турган.

Чурукта: А. Власенко ийини эл-чегиниң практиканыңа токар-станоктага ажылдарың чурумун тайылбырлап тур.

Фото А. Айрнин.

Б. ХОВЕЦМЕЙ.

СОВЕТ АНЫЯКТАРЫНЫҢ ХҮНҮНГЕ

БИСТИҢ АНЫЯКТАРЫНЫҢ АЖЫЛ ХЕРЕКТЕРИ

Коммунистг ёзу-биле ажилдаар

коммунистг күш-ажыл бригадалары кезиктирери комсомолчу аныяктар бистер чеди чыгыс санын кылдыр кырып турар. Бистиң аныяктарының хуңу-чоргаарының турар бис.

Июнь айның 25-те байдал-биле стип коллектив чеди чыгыс аныяктар чыгыс сүт саала-ныч пазаның күсүдиргеге чоок-лаан азы ол үеде 145 тонна сүт-күсүдиргеге дүжээр турган. 137 тонна дүжээр. Ай тыңау-чүгү-дүр ол оолакта күлге күсүдир-геге, азы, харын амыр күсүдиргеге. Бистиң бригадаларының кезикти-риңиз ол-ла үеде ийик бүртүрү-дүр. Мен бодум 1150 кг сүтү-дүр. Мен болган мээ ол-ла өө-мүштүрүс чеди чыгыс баштай-чыгында тус-тузубуста ийик.

Чурукта: Коммунистг күш-ажыл бригадаларының кезикти-риңиз Сат Алама.

бүртүрүдүр 3000 кг сүтү сап амыр дүжээрден алган бис. Бистиң аныяктыкта амыр эки көртүрүдүр болган чыгыс ийик чартымын таарымчалыг үеде ол дүжээрден күсүдиргеге болурусту херекчиле турар.

Бо чыгыс бистиң коллективтин амыралында уттулдурус болуш-кун болган: коммунистг күш-ажыл бригадаларының бек амыр теле-тин болуп, ол хуңдулг чагай өргө-ни чаала алган бис. Ол дөргө бис-тиң коллективтин кижилеринин күш-ажыл херектерин, амырал-чуртталгага теле-тин чорун үнө-мүс көргөндүр. Ол чагай атка мөө-сөнгөндүр-лаа шыңчы болуу дөргө аныяктыкты, амырал-чурт-талгага үлгүлөргө болурусту бо-дурусту ийикти херекчиле деп-түрүр турар бис.

С. АДАМА.

«УТКА 25 чыгыс» сөзүс.

Аныяктарның кылаган ажилдары

Кызылдың № 2 ортумак школа-зынга өөрдилге чыгыс сөзү-үдүрү доостуру билек оң доосту-чулар эксаменче, 8—9 класстар-ны доостанар бүдүргө практика-зынче кырыпкен. Эксаменер, сөз-түрүр турла практикалар эртин утталарының болган аныяктарының школа доостанынга бараалгадыр бү-дүргөлөргө өөрдилгө бүдүргөдөн продукцияны школанг бир өрө-линге өккөп дөргөдөн.

«Практика үеде ийиктү тү-вөлдөргө бүдүргөдөн кылдыр өө-рө-нип алган бис» деп бижээш ханада аскан бижимедин дүжүдө стол кы-рында дээрликчылдарының, санык дээрликчылдарының база шой шукту-чуларының бүдүргөдөн түлөдөрүн тус бүрү дөргөдөн.

Школанг шөффе алган Раско-в аттыг дээрликчыл комбинатының коллективин практика үеде өө-рө-никчилерге дээрликчыл машиналарын берип, практиканың өгө хуңурунде Оюн Тамара, Кунгаз Барамза олар-нын хеп быжарынга өөрдилгө каанар. Школа Кызылда уруулар бажымын-дан урууларын чыгыс хевин дээр-деп чыгыс алган-биле аныяк дээрликчылдарга амыр практика-ның бүгү дүжүрүдө четип, киж-бүрүз эки шынарыг кылдыр дээр-деп алган.

Олар уруулар бажымынга дүктүр пөс болган шөффе пөс, сатин ай-мадан 556 кезек хептерин дээр-деп берген. Школа өөрдилгөдөн хуңу-дүжүрүдө хуңу хандырылган-ла болган боттарынга 184 иштик хептерин, 65 сальфетаны, 100 амыр аз чоорганарын дээр-деп алган.

Уруулар бажымының дирекция че-ри кылган чыгыс эки шынарыг, дүргө дээрликчыл дээр оларга өөрд-илгөдөн илгөдөн. Кыстырың аныяктың түнөлдө 10-гу клас-се илгөдөн эки өөрдилгөдөн шөв-кис Мынчыр Чечек Москвага экс-курсналар пүтөкканы алган.

Дегелде оон ийик санык дээр-ликчылдарының септен кылган саныктары болган боттичалары, Кызылдың механика-септеге завод-ун шой шуктуу чегинге практи-ка өөрдилгө урууларын кылган шига, колосник, ажиктер, пещи-ның чыгыс үндүрбей хаар зал-визжа, хуа дүжөр хандырыкты чы-каан көргөскөн. Ол шыкаш чаа-ныкчылар отрядының кылган чур-руктар рамазаны, костюм, плаще, тон аскыштары база бар.

С. ТАС-ООЛ.

МАРГЫЛДААЛАР ОЮННАР

Бо хуңурада Кызылдың спортчу шөдөлдөргө болган нөгөө театр-да база культураның болган дийтанылганга Гастелло аттыг па-рыгының таныш шөдөлдөргө күш-культураның чыгыс спартакиада-ны болган аныяктар бот-тивныгыр уран-чүлүгү көрдүдөн чорун турар. Хоорайда районлардан ий-ликке күш-культурулар болган талантыгыр бот-тивныгыр арти-стер чөккөдөн келген. Олар кызыл-чыгар-биле калы совет аныяктар-нын хуңу уткуп турар. Эрткен ий-хуңурада Эрзинини, Улуг-Хем-нини, Бий-Хемини, Талдыны, Бай-Тайганы болган өскө-лаа район-нарың уран чүлү коллективтери-нин содун концерттерин паркка сокурган көргөн болгай бис. Ол шыкаш бистиң аныяктарымыс ком-мунистг күш-ажылдык брига-данымыс кезиктирери-биле, арти-стер-биле, чөккөдөнчыл-биле бол-ган композиторлар-биле база ужурашпалар.

Бо хуңу совет аныяктарының Ху-нүгө тураскааткан байырдалдык соолу хуңу. Нөгөө театрны сие-назынга Чөөн-Хемчинти, обло-требсокутун, Барын-Хемчинти бот-тивныгыр артистер ойнаа-лар. Коңерттер 9 шактан эгел-дөш, 4 шакка чедир үргүлчүдөр, Эрзининиң 10 шактан эгелдөн чад-таныш шөдүгө чүлү бот ойнаа-рган болган массалыг илэр болу-тур.

Кезиктирериң 6 шакта нөгөө те-атрга көрдүдөшүгү үлгү үлгү эгелдөр. Талыг 8 шакта база-ла аяда болуп эрткен маргылдаа-лар болган уран чүлү көрдүдөш-түрү түнөлдөн үндүр. 10 шакта-даа таныш шөдүгө карнавал бо-лур.

Бо хуңу Совет Тыяның 5 чыл оо-аттыг стадионга чык атлетика талык-биле маргылдаалар болу-тур. Парктың стадионга 12 шакта 64 шилдик монголериң хуңура болу-тур.

Фотозар В. Уколовтуу.

Сиген кезилдеси

САРЫГ-СЕП. Баз-Хем районуң Ленин аттыг колхозунун хову бри-гадазы сиген кезилдесинге эки бе-леткедиг ужурашкан. Септеге мастерскаяның септегилери эки Рукавицынниң уулурула-биле си-ген кезилдесинин болган баштат-гезинин бүгү машиналарын чотур үеде септөө.

Июнь 26-да сиген кестирер үш машиналарын бир трактор агрегаты-мен кезилдесинге эгелеп кырып-кен. Ийик тракторист Чаш-оол, ма-шинистер Тактал, Лапка, Эртине олар амырал туралар.

Ам айт-биле сиген кестирер 6 машиналар, кестирер машиналар-дыг 2 тракторлар база амырал-дыг деп турар.

«Хорум-Даг» колхозта

Чөөн-Хемчик районуң «Хорум-Даг» колхозунун трактор брига-данының механизаторлары бо чыгыс чыгыс тарылганын чедишкенин доостан, чыгыс чер адыралганын-че шилчөө.

Колхозчу механизаторлар чыгыс чер адыралганының 600 гектар ооладан кыска хуңурада—июнь 10-да күсүдөш, паздан дээр-деп 100 гектарын адырган. Колхозтун таралган шөү—Көжээл-Ховуа 700 гектар куруука чер 1960 чыгыс тарылганыга белеткети-гени ол.

Чер адыралганынга «ДТ-54» тракторларын башкарыкчылар аштар Бадыр-оол, Дылыг, Шок-шумба олар чөкчөг ооладан кы-рып 130—200 хуу чедир күсүдөш тур-ганнар.

Болжоттун тулуг бригаданының эш М. Чимитке уулурун зөөнөш болуун мурунда салыган согу-галын чедишкенин күсүдөш дээр аныяктың темпизин дүгөдөш.

45 муң саныг саманы бүдүр деп шилтирчөөш, зөөнөш 30 муң амыр бүдүр. Зөөнөш чыгыс кезиктирери 18 кубометр дашты белеткөш, тулуг шөүгө эгелеп, трактор пармының тулуунун фундаментиң салган. Бо аныяктар аштар О. Мадыр-оол, Амырбит, Шыла-оол, Чечекмаз, А. Ооржа-оол хуңу ооладан кырып 150 хуу-дан куудатпалар турар.

12 кижик составтыг тулугчулар зөөнөш 80.000 тулугу биле 15-те дээр дээр амырал турар.

Монгуш Чүдүмүнү кодонинда 240 баш аныг усаалыг өшкүдөр эки ажаалда болган кадарыгада турар.

Эш Чүдүм «Октябрь 30 чыгыс» колхозтун хойгуз эш О. Лопса-чантын дүжүлганын амырал, өш-күдөш ооладан кырып чыл дүжүрү-дөш ийик катан чорударын организа-тап турар. Чыл эгелдөш тээр 227 өшкүдөш 236 аныяктар кадары-мен дөргөдөр турар. Баштай тээр өшкүдөш эдержилгө киргени-биле оң чыгыс өшкүдө-ри нөл болган август айларга ооладан кырып. Чаш малы менди дө-руктурунга кадарының кадары эш М. Чүдүр база-ла кымыак амырал турар.

Монгуш Кижээ болза «Хорум-Даг» колхозтун мурунчы хойгуздарының бирөөн. Оон кадарында ирттерин күжү эки. Ол чыгыс кырылгада ортумак-биле ирт бүртүдөн 2,5 кг дүктү алган.

Болжоттун ийик малы Улуг-Чы-галы, Дагыр-Шени болган Шени-нин Чайлаг-Хем чайлагарында чылгадан эгелдөн. Ам үеде Чайлаг-Хеминиң баштайгы хонштарынче аштар улааныкыныга тургускан 90 баш ийик, 60 башалары-биле ка-ды үнгөн. Семитилгеге тускайлаан 130 баш ийиктиң бод болган 150 баш чыгыс мал Улуг-Чыгалының чайлагарының баштайгы хонштар-ында чөккөш. Дагыр-Шени чай-лаанда № 1 сүт-баран фермалы барган.

М. СЕВЕН.

Областың XIV спартакиадазы ажыттынган

Июнь 26-ның эртенинде, 10 шак-та Кызылдың «Совет Тыяның 5 чыгыс» стадионга спортчулар—Чөөн-Хемчик, Эрзин, Бий-Хем, Улуг-Хем, Чаа-Хал, Сүт-Хал, Овур, Бай-Тайга, Барын-Хемчик, Баз-Хем районнарының база Кызылдың «Труд», «Урожай», «Буревестник» аныяктар нитилелдеринин талык-чылери болган көртүчүлөр додур чыгып келген турган.

Олар Совет Аныяктарының Хуңу-ге адыралганынча аныяктар спарти-кадазы киржери-биле организастыг четкилен келгени болган бүртү бе-лен байдалың көртүрүп турганнар. Спартакиадазың программаның чыгыс атлетиканы, ча-сотун адыр-ның маргылдаалары болган нацо-

налы хуңуш бар. Спартакиада парад-биле эгелдөн. Областың XIV спартакиадазының киржикчилеринин маргылдаага кир-жиринге белениниң дугайын спорт нитилелдеринин болган органи-зацияларының өөлдөдөн область Чөүдөдөдөн дээрден ийик Донтакка сүдүш эш Капустиниң рапортунан. Эш Донтак рапортту хуңуш алган, об-ластың күш-культуруларынга байыр чедирбешкен, оларын 60 спартакиадага улуз чедирбешкен-диг болурун күзөө.

Спартакиада ол-ла дораан эгелдөн болган ол үш хуңу дүжүрүдө тур-гачулар. Оң түнөлдү тускай пар-адтыгар.

Область маргылдаазының түннели

Июнь 19-тан 25-ке чедир Кызыл-дың «Совет Тыяның 5 чыгыс» ста-дионга болуп эрткен бут бөм-бүтүн талык-биле областың бирги чери дээр маргылдаа көрүкчүлери-ниң сокуртаткан.

Маргылдааның дөрткү ужуражы-галында типография командалы биле бай-хаакчылар аразында чидиг демасол болган. Типография ком-анданың ойнакчылары болуун уду-ралыкчыларын шак малды күштүг, калар эки ойнаа деп болгаван турганнар.

Кажан оюнун ийик чартымын-дан 2:1 апарган бай-хаакчыларын халлакчылар полиграфисттерин колоткен болган мичик үргүчү оларын хаалганын кире берти дег демасол турган. Оюнун тоңузу-гө чедир 5-ле минут артканда, типо-графияны камгалачымын Саныков болуун долгандыр күштүг уду-ралык-чылар турарын болгаван, мичикти болуун хаалгачымын бертирете, а бай-хаакчылар ош калыпга амыр-лаш, хаалгач Корешников туткал-чорда-ла, мичикти кире тепкен, са-нык 2:2 кылдыр демасол турган.

Ол-ла ужуражыкында Кызыл АТК-зының командалы алаалы-чылари 10:2 санга уткан болган Хо-ву-Аксының командалы алаалы-арык-чылары 4:1 санга удуу, 2:2 санык немештир алганнар.

Маргылдааның түннели бешик ужу-ражыкыны көрүкчүлери улам сокуртаткан. Бир эвес Бай-Хаак ко-мандалы транспортчуларын удуу каан болза, бирги черинге үнер ийикке, а хаймакы берсе ийик черин эээр эээр болган үшү черинге типо-графия командалы болуп арттар.

Июнь 25-тин хуңуун баштайгы ужуражыкында Шагаан-Арыг, Чаалаа хоорайларың командалары ойнаан. Шагаан-арыкчылар оюнун эгелдөн эгелдөн тоңузугө чедир ийиктиңиң холга ап, 4:1 санга уткан. Чаалаачыларын азыдан теп-кен бир мичик удуурамыкчыларын кайыкында-ла дөшкө, хаалгачтар удуу аргажок кире берген ховар таларыга болган.

Дарааында типография-биле Хо-ву-Аксының командалары шөүгөдөн келген. «Полиграфисттер Хоу-Акс-нык командалыг уттуруулар болза ол ийик командалар 3—4 дугар че-рлерин үлөжир апар» деп көрүкчү-лери аразында чугаалар дикча-лап турган. Оюнун эгелдөш хову-

аксчылар эки ойнап турса-да, ти-пографияның чартык камгалачымы С. Сиротиниң топ халлакчы С. Бонинге бээр, ол баштайгы са-нык амырал. Оон эгелдөн, типогра-фияны ойнакчылар нитилелдериң алган, халлакчылар В. Крапивиң, Ю. Табуев, И. Васильев, оларын эки ойнааында Хоу-Аксының коман-далың 9:1 санга уткан.

Соолу ужуражыкында Бай-Хаак биле АТК командалары тава-рышкан. Оюнун баштайгы чартымын-дан кайы-даа талалар удуу-дээр халлакчы туржок, санык амырал чалышканнар. 30 минут эртп чорда АТК-ның топ халлакчымы С. Мола-дай солаай талык халлакчы Ж. Алдын-оолга бээр, ол солаай буу-биле кире тепкен, санык амырал. Оюнун бирги чартымы 1:0 саныг доодулан.

Оюнун ийик чартымында транс-портчулар темпизин дүгөдөш, топ халлакчы С. Моладай база ийик санык кире тепкен. Нечал-лаа бай-хаакчылар оюнун орта үеде ийиктиңиңиң чалып ап, улаштыр ийик санык кире тепкен. Оон улаш-талда база бириниң кире ийик аяк-наар. Сан 3:3 болган, Бай-Хаак ко-мандалы халлакчылар С. Афа-нсьев биле С. Абросимов оларын ийик ойнааында түнөл хайым бол-ган.

Бут бөмбүүнү талык-биле обла-стың бирги чери дээр маргылдаа Кызыл АТК-зының командалы тал-дөш болжаш эрткен чыгыс обла-стың чемпиону адын шыкымай, кубокту база катан алган. Бай-Хаак коман-далы ийик, типография командалы үшү черин эгелдөн болган Хоу-Акс-нык, Шагаан-Арыг, Чаалаа коман-далы дараалашкан 4—5—6-гы че-рлерин эгелдөшкөн.

Тилчелер командалары болган ойнакчыларын Спорт нитилелдеринин болган организастарында обла-стың эгелдөн Чөүдөдөдөн мак-тал бижиктир-биле шилчөө.

АТК командалыны ойнакчылары эрткен чыгыс алган I разрядын ба-дытпал шилдэн. Бай-хаакчылар бо чыгыс областы маргылдаага бир дугар кире, II разрядты чедил алган. Типография командалы эрткен чыгыс алган II разрядын норматын күсүдөш, III разрядче балырткан.

А. КУМАЯК.

Редактор Н. С. ШОЙГУ.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНДА

деп кинону көртүр.

Гектар бүрүзүндө 300 центнер дээш

Бистиң Сталин аттыг колхоз бо чыгыс нитилелдин мазыга элек-шылдыг чөм сууруу тургузарында оң чугула культура болуу кууруу-намы тарып өстүрер комсомолчу-аны-яктарың тускай зөөнөш тургус-кан. Зөөнөш составы 5 кижик, оларын ийик комсомолчулар, үжү-аваа аныяктар. Оларда тракторист-

гаш өскө-лаа чөпектерин бижыг-лаан.

Бистиң зөөнөшкө улуз хөмчө-диг болган харымсалгалыг амыр оонашкан. Кукуруза шөү 200 гз чедир калбарган. Ону сугарылыг болган шык черлерге тараан бис. Эрткен чыгыс белеткетиң чер-лер ол хире четтес болган чамдык

руттуган. Ам бистиң шөдөриниң-те үнүштерин үнүп олурумы багай эвес, харын дөрбөччинер шын бо-лган боттөчкенин өөртүп турар. Гектар бүрүзүндө 300 цент-нерден эвөш эвес нөгөө масса-ларын дүжүдөн амыр дээр согула-лыкты чедил амыр дээр кукуруза-ның чыгыс ажаалганынча бүгү кү-жүрүстү сазын турар бис.

Агротехниктиң негелдөөр баула-ар чамдык черлерин илгиртеп, бир чамдык черлерин култивастап ту-рар бис. Култивастаан чериниң 80 га ашкан. Чашнааың берген 60 гектар чериниң чашнааның школа коллективин аштан арыткан, биске дуулашпалар турар.

Кукурузаның ажаал аныяктың нитилелдин зөөнөш база боду харымлаар, а колхоз баштаар чери чүгтө комбайндан нөгөө массаны септөөр чөүкө шөүртүрү органи-застаар апар.

О. ЧЫРТАК-ООЛ.

комсомол эге организастарының секретари болган кукуруза зөө-нөшүн удурутуучу. Талды район.

Чурукта: Зөөнөш удурутуучу тракторист О. Чыртак-оол биле оон дуулашканы О. Кара-оол оларын кукурузаны култивастап турары.

Фотозар В. Уколовтуу.

даа, комбайнер-лаа бар. Зөөнөш ийик агрегат болуп амырал турар бол-ган алаа 2 «Беларусь» тракторну, 1 комбайнны, 2 сепалың, 1 кул-тиваторну (ам бирөөни нежөөр) бол-

дөрбөччин-улаанча арга-биле чо-

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетиниң кулукчу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 24-63, редакторнун ораакчының, партия амырал кидишкениң 23-54, харымсалгалык секретарының, бухгалтерияның 35-24, корректорларын 20-60.

Чыгыс № 1673. Бүтүрө эгелдөшкө типография